

CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE

ODDZIAŁ W POZNANIU

EKOSCHEMATY

POZNAŃ 2025

**CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO W BRWINOWIE
ODDZIAŁ W POZNANIU**

EKOSCHEMATY

Poznań 2025

**Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Poznaniu**

ISBN: 978-83-66823-37-2

Wydanie III uzupełnione

Opracowanie:

Danuta Nowak
Anna Kolanoś
Marian Pikosz

Projekt okładki i opracowanie graficzne:

Mariusz Gutowski

Druk:

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Poznaniu
61-659 Poznań, ul. Winogrody 63,
tel. 61 823-20-81, e-mail: poznan@cdr.gov.pl, www.cdr.gov.pl
Zlecenie nr 2/2025, nakład 500 egz.

Spis treści

WSTĘP	5
A. WARUNKOWOŚĆ	6
I. Normy dotyczące utrzymania gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną (tzw. GAEC).....	7
II. Wykaz wymogów podstawowych w zakresie zarządzania (SMR).....	14
B. EKOSCHEMATY	17
I. Obszary z roślinami miododajnymi.....	18
II. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi.....	20
III. Integrowana produkcja roślin.....	36
IV. Biologiczna uprawa.....	40
V. Retencjonowanie wody na TUZ	44
VI. Grunty wyłączone z produkcji.....	46
VII. Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany.....	48
C. Załączniki	51
Załączniki – łączenie ekoschematów	54-57

WSTĘP

Od roku 2023 obowiązuje tzw. Krajowy Plan Strategiczny, który wprowadził istotne zmiany dotyczące spełnienia warunków pozyskania dopłat bezpośrednich oraz dodatkowych płatności za działania, mające korzystny wpływ na klimat, środowisko oraz dobrostan zwierząt. Jedną z istotnych zmian jest odejście od zazielenienia i zasad wzajemnej zgodności. W zamian wprowadzono wzmocnioną tzw. **warunkowość**.

Broszura składa się z części A i B. Części A dotyczy tzw. **warunkowości**, w której są normy i wymogi obowiązkowe do spełnienia przez rolników. W części B opisano nowy element płatności bezpośrednich – tzw. **Ekoschematy**.

Ekoschematy, to nowy rodzaj płatności bezpośrednich dotyczący działań korzystnych na rzecz środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad podstawowe wymogi wynikające z warunkowości, **za które rolnik otrzymuje dodatkowe wsparcie finansowe pod warunkiem przystąpienia do nich**.

Działania te mają przyczyniać się do łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, wspierania zrównoważonego rozwoju i ochrony zasobów naturalnych, tj. wody, gleby, powietrza i bioróżnorodności.

Niniejsza broszura uwzględnia również zmiany wprowadzone w 2025 r. na podstawie:

- Rozporządzenie MRiRW z dnia 10 marca 2025 r. w sprawie torfowisk i obszarów podmokłych objętych normą GAEC 2 (*Dz.U. 2025 r. poz. 307*)
- Prezentacja – zmiany w ekoschematach w kampani
- Płatności bezpośrednie, w tym ekoschematy oraz interwencje środowiskowe PS WPR 2023-2027
- Rozporządzenie MRiRW z dnia 14 marca 2025 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu strategicznego dla WPR na 2023-2027 (*Dz.U. 2025 r. poz. 333*)

A. WARUNKOWOŚĆ

Od roku 2023 do 2027 zasady przyznawania płatności dla gospodarstw rolnych zależą od spełnienia norm i wymogów nazywanych warunkowością.

Na warunkowość składają się:

- podstawowe wymogi w zakresie zarządzania (tzw. SMR) oraz
- normy dotyczące utrzymania gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną (tzw. GAEC).

Podstawowe wymogi w zakresie zarządzania (tzw. SMR) zasadniczo nie uległy dużym zmianom. Natomiast normy dotyczące utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej (tzw. GAEC) uległy pewnym zmianom.

Wymogów w zakresie zarządzania czyli tzw. SMR jest 11, a norm dotyczących utrzymania gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną czyli tzw. GAEC jest 9.

Wymogi te obejmują następujące obszary:

- klimat i środowisko, w tym woda, gleba i różnorodność biologiczna ekosystemów,
- zdrowie publiczne i zdrowie roślin,
- dobrostan zwierząt.

Obszar	Główna tematyka	Wymogi i normy
Klimat i środowisko	Zmiana klimatu (łagodzenie zmiany klimatu i przystosowywanie się do niej)	GAEC 1, GAEC 2, GAEC 3
	Woda	SMR 1, SMR 2, GAEC 4
	Gleba (ochrona i jakość)	GAEC 5, GAEC 6, GAEC 7
	Różnorodność biologiczna i krajobraz (ochrona i jakość)	SMR 3, SMR 4, GAEC 8, GAEC 9
Zdrowie publiczne i zdrowie roślin	Bezpieczeństwo żywności	SMR 5, SMR 6
	Środki ochrony roślin	SMR 7, SMR 8
Dobrostan zwierząt	Dobrostan zwierząt	SMR 9, SMR 10, SMR 11

Spełnienie norm i wymogów w zakresie warunkowości upoważnia do otrzymania:

- płatności bezpośrednich, w tym do ekoschematów,
- płatności rolno-środowisko-klimatycznych,
- płatności ekologicznych,
- premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych,
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW).

Spełnienie norm i wymogów (warunkowość) dotyczy wszystkich gospodarstw ubiegających się o płatności bezpośrednio. Gospodarstwa do 10 ha użytków rolnych nie będą podlegały sankcjom związanym z realizacją norm środowiskowych (tzw. warunkowość).

I. Normy dotyczące utrzymania gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną (tzw. GAEC)

GAEC 1 Utrzymywanie trwałych użytków zielonych (TUZ) w oparciu o stosunek powierzchni TUZ do powierzchni użytków rolnych na poziomie krajowym

[Norma analogiczna do wymogu zazielenienia]

Udział TUZ w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju, nie może ulec zmniejszeniu o więcej niż 5% w stosunku do roku referencyjnego 2018, wynosi 18,33%.

W przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ powyżej 5%:

- przekształcanie TUZ jest niedopuszczalne, a
- rolnicy, którzy przekształcili TUZ, będą zobowiązani do przywrócenia określonego odsetka gruntów w TUZ lub odtworzenia TUZ na innym gruncie najpóźniej do 31 maja następnego roku (do dnia złożenia kolejnego wniosku).

GAEC 2 Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych

[Nowa norma]

Norma GAEC 2 **obowiązuje od dnia 15 marca 2025 roku**. Dotyczy gleb organicznych, o zawartości co najmniej 40% materii organicznej w suchej masie oraz mająca warstwę organiczną o miąższości minimum 40 cm.

Na wyznaczonych torfowiskach i obszarach podmokłych użytkowanych rolniczo obowiązują ograniczenia dotyczące zakazu przekształcania, orki oraz budowy i odnawiania instalacji odwadniających. W przypadku zarówno TUZ, jak i GO **nie wolno** wydobywać torfu, natomiast w określonych warunkach dopuszcza się płytką uprawę.

Strona <https://gaec2.iung.pl/> – można sprawdzić obszary objęte normą GAEC 2.

Rolnik, który **nie zgadza się** z wyznaczeniem danego obszaru objętego normą GAEC 2, może złożyć wniosek do IUNG-PIB o jego weryfikację. Również do ARiMR można zgłosić rozbieżność na etapie składania wniosku (w aplikacji eWniosekPlus) bądź odwołanie od decyzji w sprawie przyznawanej pomocy.

GAEC 3 Zakaz wypalania gruntów rolnych

Zakaz wypalania gruntów rolnych, z wyjątkiem punktowego wypalania roślin, części roślin lub resztek poźniwnych związanych ze zdrowiem roślin.

W przypadku wypaleń na gruntach rolnych gospodarstwa, na skutek zalecenia inspektora Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa w celu niszczenia chorób kwarantannowych roślin czy działania siły wyższej lub klęski żywiołowej, nie będą one traktowane jako niespełnienie normy.

GAEC 4 Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych

! Zakaz stosowania nawozów i innej substancji zawierającej związek lub związki azotu rolniczo wykorzystywane w celu zwiększenia wzrostu roślinności oraz środków ochrony roślin w odległości do 3 m od cieków wodnych:

- brzegu jezior i pozostałych zbiorników wodnych,
- brzegu cieków naturalnych¹,
- brzegu rowów, z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu,
- brzegu kanałów,
- ujęć wody, gdy nie ustanowiono strefy wg Prawa wodnego,
- obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego.

GAEC 5 Zarządzanie orką przyczyniające się do zmniejszenia ryzyka degradacji i erozji, w tym uwzględnianie nachylenia terenu

Grunty orne położone na stokach o nachyleniu **co najmniej 14%**:

- nie wykorzystuje się pod uprawę roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku,
- nie utrzymuje się jako ugoru czarnego **od 1 listopada do 15 lutego** kolejnego roku,
- w przypadku prowadzenia upraw roślin wieloletnich czy upraw trwałych (sady – drzewa owocowe) również utrzymuje się okrywę roślinną lub ściółkę w międzyrzędziach.

¹ Ciek naturalne – to rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy naturalnymi lub uregulowanymi korytami.

GAEC 6 Minimalna pokrywa glebowa w najwrażliwszych okresach

Okrywą ochronną gleby obowiązkowo utrzymuje się:

- na powierzchni co najmniej 80% GO wchodzących w skład gospodarstwa **od dnia zbioru uprawy** w plonie głównym **do dnia 15 października** roku, w którym zebrano tę roślinę,
- na plantacjach drzew owocowych/sadach w międzyrzędziach w okresie **od dnia 1 listopada** danego roku **do dnia 15 lutego** kolejnego roku.

Wymóg

Za spełnienie normy uznaje się m.in.: okrywą roślinną czyli trawy na GO, międzyplony, wsiewki, rośliny bobowate drobnonasienne oraz ich mieszanki z trawami, uprawy główne znajdujące się **do 15 października** na polu, a także pozostawienie ścierniska, grunty pokryte resztkami poźniwnymi oraz samosiewami zebranej uprawy i mulczem.

Warunek określony powyżej uznaje się też za spełniony wtedy, gdy **nie dłużej niż przez 4 tygodnie** od zbioru uprawy głównej do 15 października nie utrzymuje okrywy ochronnej gleby na powierzchni GO, **ze zględu na** wykonanie zabiegów agrotechnicznych i wysiew roślin ozimych lub międzyplonów.

GAEC 7 Zmianowanie i dywersyfikacja upraw na gruntach ornych

Norma dotyczy gospodarstw **powyżej 10 ha gruntów ornych**.

Z normy wyłączone są gospodarstwa, gdzie:

- **więcej niż 75%** powierzchni GO jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych², lub ugorowanych, lub do uprawy roślin bobowatych, **lub**

² Zielne rośliny pastewne - wszystkie rośliny zielne pastewne rosnące tradycyjnie na naturalnych pastwiskach lub łąkach lub których nasiona są zazwyczaj zawarte w mieszankach nasion wysiewanych na pastwiskach lub łąkach.

- **więcej niż 75%** powierzchni UR to TUZ lub jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub
- **prowadzona jest produkcja ekologiczna** potwierdzona certyfikatem (dotyczy gruntów z prowadzeniem takiej produkcji).

Za uprawę uznaje się:

- rodzaj roślin;
- formę jarą i ozimą tego samego rodzaju roślin,
- gatunek roślin z rodzin: kapustowatych (*Brassicaceae*), psiankowatych (*Solanaceae*), dyniowatych (*Cucurbitaceae*),
- grunt ugorowany;
- trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Lista upraw dostępna jest na stronie ARiMR.

<https://rejestruprow.arimr.gov.pl/>

Norma umożliwia rolnikowi wybór między stosowaniem **zmianowania upraw** (określone następstwo roślin) a **dywersyfikacją upraw** (różne gatunki upraw) w gospodarstwie.

Dywersyfikacja upraw obejmuje gospodarstwa o powierzchni:

- **powyżej 10 do 30 ha GO** wystarczy prowadzić **2 różne uprawy**, ale główna uprawa **nie** może zajmować **więcej niż 75% GO**;
- **powyżej 30 ha GO** wystarczy prowadzić **3 różne uprawy**, ale **główna uprawa** zajmuje **nie więcej niż 75% GO**, a **dwie uprawy główne łącznie nie więcej niż 95% GO w strukturze upraw**.

Zmianowanie upraw zasada

- na powierzchni co najmniej 40% GO w gospodarstwie jest prowadzona inna uprawa w plonie głównym w porównaniu z rokiem poprzednim.
- taka sama uprawa w plonie głównym nie będzie prowadzona dłużej niż 3 lat na wszystkich GO w gospodarstwie (liczone od roku 2023).

Zmianowanie upraw uznaje się za spełniony jeżeli:

- prowadzi się rejestr zabiegów agrotechnicznych, na formularzu opracowanym przez ARiMR i udostępnionym na jej stronie internetowej **lub**
- jest inny dokument w postaci papierowej lub elektronicznej zawierający informacje potwierdzające wprowadzenie i utrzymanie wsiewki lub międzyplonu ozimego lub ścierniskowego.

Rejestr zabiegów agrotechnicznych lub wspomniane inne dokumenty należy **przechowywać** w gospodarstwie przez okres niezbędny do ustalenia spełnienia warunku zmianowania upraw.

<https://www.gov.pl/web/arimr/rejestr-zabiegow-agrotechnicznych-wpr-2023-2027-2025>

Na danej powierzchni:

- w uprawę główną wprowadza się siewkę i utrzymuje co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym lub do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym – wskazane w rejestrze zabiegów agrotechnicznych lub innych dokumentach, lub po zbiorze uprawy w plonie głównym uprawiany jest:
 - międzyplon ozimy utworzony przez wysiew co najmniej **1 gatunku roślin** i tworzący okrywę roślinną co najmniej **od 1 listopada do 15 lutego kolejnego roku**, przy czym **po dniu 15 listopada** dopuszcza się **mulczowanie** tych międzyplonów **lub**
 - międzyplon ścierniskowy utworzony przez wysiew co najmniej **1 gatunku roślin** w okresie **od 1 lipca do 20 sierpnia** i utrzymany **do dnia 15 października**, lub **utrzymany przez 8 tygodni** od dnia jego wysiewu po zbiorze uprawy w plonie głównym, wskazanego w rejestrze zabiegów agrotechnicznych lub innych dokumentach ARiMR.

Zmianowanie upraw nie obowiązuje, gdy grunt jest ugorowany oraz uprawy prowadzone w plonie głównym są następujące:

- rośliny bobowate,
- trawy i inne zielne rośliny pastewne;
- mieszanki roślin bobowatych drobnonasiennych z trawami;
- uprawy wieloletnie;
- plantacje nasienne kukurydzy (**od 25 stycznia 2025 r.**).

Na obszarze, na którym jednocześnie prowadzi się co najmniej 2 uprawy w oddzielnych rzędach, a każda z tych upraw pokrywa co najmniej 25% tego obszaru, **przy czym powierzchnię obszaru pokrytego oddzielnymi uprawami oblicza się**, dzieląc powierzchnię tego obszaru przez liczbę upraw pokrywających co najmniej 25% tego obszaru, niezależnie od udziału danej uprawy na tym obszarze.

Obszary, gdzie w uprawę, w plonie głównym wsiewa się drugą uprawę, uznaje się za **obszary zajęte** jedynie **pod uprawę w plonie głównym**.

Obszary, na których wysiewa się mieszanek nasion, uznaje się za oddzielne uprawy, gdy można ustalić, że gatunki roślin z różnych mieszanek nasion różnią się od siebie, a te mieszanki nasion nie są stosowane do uprawy traw lub innych zielnych roślin pastewnych.

Obszary, gdzie obok siebie prowadzi się odrębne uprawy i każda z nich zajmuje obszar o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha, uznaje się **za obszary objęte jedną uprawą**.

Realizacja normy

- od 2024 r. znaczy, że: – od 2024 r. na powierzchni co najmniej 40 % gruntów ornych w gospodarstwie, w porównaniu z rokiem poprzednim, prowadzona powinna być inna uprawa w plonie głównym;
- **od 2026 r.** taka sama uprawa w plonie głównym na tej samej powierzchni w ramach całego gospodarstwa **nie może się powtórzyć po raz czwarty**.

GAEC 8 Zachowanie elementów krajobrazu oraz zakaz przycinania drzew i żywopłotów w okresie lęgowym ptaków

Wymagania dotyczące normy zobowiązują do:

- zachowania elementów krajobrazu na użytkach rolnych będących w posiadaniu rolnika
nie niszczy się drzew będących pomnikami przyrody, oczek wodnych o powierzchni do 100 m², rowów do 2 m szerokości),
- przestrzegania zakazu przycinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych **od 15 kwietnia do 31 lipca**
zakaz **nie dotyczy** drzew owocowych, wierzb i zagajników o krótkiej rotacji.

GAEC 9 Zakaz przekształcania lub zaorywania TUZ wyznaczonych jako wrażliwe pod względem środowiskowym (cenne) na obszarach Natura 2000 [Norma jest kontynuacją wymogu zazielenienia]

Na obszarze Natura 2000:

- **zakaz** przekształcania lub zaorywania TUZ wyznaczonych jako cenne w oparciu o opracowywane przez właściwy organ nowe i zaktualizowane plany zadań ochronnych (PZO) i plany ochrony (PO) dla poszczególnych obszarów Natura 2000.
- w przypadku przekształcenia lub zaoranie cennych TUZ, należy jej bezwzględnie przywrócić najpóźniej do 31 maja roku następnego, ale nie później niż do złożenia kolejnego wniosku.

II. Wykaz wymogów podstawowych w zakresie zarządzania (SMR)

Podstawowe wymogi w zakresie zarządzania nie uległy zmianie.

SMR 1 Ramowa Dyrektywa Wodna

Wymogi dotyczą kontroli pozwoleń, w tym na pobór wód w ilości średniorocznie **większej niż 5 m³ na dobę**. Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego wymaga:

- usługa wodna obejmującą pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych do nawadniania gruntów lub upraw, a także na potrzeby działalności rolniczej art. 2 ust. 2 ustawy z dn. 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (*Dz.U. z 2020 r. poz. 333 z późn. zm.*), w ilości średniorocznie **większej niż 5 m³ na dobę**,
- rolnicze wykorzystanie ścieków, jeżeli ich łączna ilość jest większa niż 5 m³ na dobę.

SMR 2 Dyrektywa Azotanowa – ochrona wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego³

Wymogi dotyczą przestrzegania zasad:

- stosowania nawozów zawierających azot, m.in. w odpowiednich terminach i dawkach, w tym rocznej dawki nawozów naturalnych zawierającej nie więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych,
- sposobów przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowania z odciekami,
- rolniczego wykorzystania nawozów, m.in. w pobliżu wód powierzchniowych oraz
- posiadania i przechowywania dokumentacji.

SMR 3 Ochrona dzikiego ptactwa i

SMR 4 Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk dzikiej fauny i flory

Na obszarach Natura 2000 rolnicy zobowiązani są do przestrzegania wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych (PZO) lub planów ochrony (PO) w zakresie dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną lub w zakresie dotyczącym gatunków ptaków objętych ochroną, np. poprzez ekstensywne użytkowanie TUZ.

SMR 5 Bezpieczeństwo żywności i pasz

Wymogi dotyczą bezpieczeństwa żywności, w tym:

- higieny produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego,
- prowadzenia wymaganej dokumentacji,
- wymagań z zakresu zdrowia zwierząt produkujących mleko,
- higieny pomieszczeń i wyposażenia w produkcji mleka,

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” Dz.U. z 2023 r. poz. 244

- higieny podczas udoju i przechowywania mleka oraz
- bezpieczeństwa pasz, w tym dokumentacji i higieny (wytwarzanie, przechowywanie, wprowadzanie do obrotu).

SMR 6 Zdrowie zwierząt

Wymóg dotyczy zdrowia zwierząt obejmujący zakazy:

- stosowania niektórych związków o działaniu hormonalnym, tyreostaticznym i β -agonistycznym,
- wprowadzania na rynek produktów od zwierząt, którym te środki zostały podane.

SMR 7 Zdrowotność roślin

Wymogi obligują rolników stosujących środki ochrony roślin do właściwego ich stosowania zgodnie z etykietą, prowadzenia ewidencji zabiegów, stosowania środków przy użyciu sprawnego technicznie sprzętu i posiadania aktualnego zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w tym zakresie.

SMR 8 Zrównoważone stosowanie pestycydów

Wymogi dotyczą zrównoważonego stosowania pestycydów przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych na terenie kraju obejmujące ograniczenia w stosowaniu środków ochrony roślin na obszarach chronionych m.in.:

- na terenie parku narodowego lub rezerwatu przyrody, którego obszar pokrywa się z obszarem Natura 2000, na terenie parków narodowych i rezerwatów przyrody z wyłączeniem obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystania,
- na obszarze Natura 2000 przestrzega się wymagań obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych (PZO) albo planów ochrony (PO) w zakresie dotyczącym stosowania środków ochrony roślin.

SMR 9 Dobrostan cieląt

SMR 10 Dobrostan świń i

SMR 11 Dobrostan zwierząt hodowlanych

Wymogi dotyczą zapewnienia cielętom, świniom i pozostałym zwierzętom hodowlanym odpowiednich (podstawowych) warunków bytowych oraz opieki.

Usunięto z warunkowości wymogi SMR-ów dotyczące:

- Identyfikacji i rejestracji zwierząt (IRZ) w zakresie: świń, bydła, owiec i kóz.
- Chorób zwierząt w zakresie zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (TSE).

B. EKOSCHEMATY/Zmiana

Ekoschematy – dobrowolne, jednoroczne zobowiązania, które może podjąć rolnik, chcąc otrzymać dodatkowe dofinansowanie.

Od roku 2025

Limit powierzchni, na który mogą zostać przyznane płatności w ramach ekoschematów obszarowych, wynosi **maksymalnie 300 ha na jedno gospodarstwo**. Limit obejmuje łączną powierzchnię wszystkich realizowanych praktyk, wariantów lub ekoschematów.

Wyjątek. Do limitu 300 ha nie wlicza się:

- ekoschematu **Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych**,
- ekoschematów **Biologiczna uprawa** oraz **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi** (praktyki) pod warunkiem realizacji tych ekoschematów łącznie z ekoschematem. **Materiał siewny: kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany** na tej samej powierzchni działki rolnej.

Ekoschemat **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany jest wliczany** do ogólnego limitu **300 ha**. Natomiast **jest brany** pod uwagę **przy ograniczeniu** dotyczącym łączenia **maksymalnie dwóch płatności na tej samej powierzchni**.

!! Dla tej samej działki w danym roku można ubiegać się o płatności maksymalnie w ramach dwóch różnych ekoschematów, praktyk lub wariantów.

I. Obszary z roślinami miododajnymi

Wymagania w ramach ekoschematu

- Utworzenie obszaru z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki złożonej z co najmniej **2 gatunków** roślin miododajnych z Wykazu roślin (Tabela 1), ale roślina **z wykazu nr 1 musi być rośliną dominującą**.
- Zakaz stosowania środków ochrony roślin, nawozów oraz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) **do 31 sierpnia**.

Uwaga! Powierzchnia obszarów z roś. miododajnymi w ramach ekoschematu nie może być zgłoszona jako realizacja normy GAEC 8.

! Ekoschemat można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematem:

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:

- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia (**tylko** gdy plan nawozowy dotyczy rośliny, która będzie uprawą w plonie głównym w kolejnym roku);
- zróżnicowana struktura upraw (obszary z roślinami miododajnymi **nie mogą** stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki);
- uproszczone systemy uprawy.

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:

- ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
- międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia w okresie realizacji tego ekoschematu, **czyli do dnia 31 sierpnia**;
- zróżnicowana struktura upraw, gdy obszary z roślinami miododajnymi **stanowią jedną z trzech** największych upraw w ramach praktyki,
- wymieszanie obornika z glebą;
- stosowanie płynnych nawozów metodą inną niż rozbryzgowa;
- wymieszanie słomy z glebą.

- Retencjonowanie wody na TUZ,
- Integrowana Produkcja Roślin,
- Biologiczna uprawa war. mikrobiologiczne środki ochrony roślin,
- Biologiczna uprawa war. nawozowe produkty mikrobiologiczne,
- Grunty wyłączone z produkcji,
- Materiał siewny kategorii elitarny lub kategorii kwalifikowany.

Tabela 1

Wykaz roślin		
Wykaz nr 1		Wykaz nr 2
1) bodziszek	20) ożanka nierównoząbkowa	1) facelia błękitna
2) chabry	21) przegorzany	2) gorczyca jasna
3) czarnuszki	22) pszczeńnik mołdawski	3) gryka zwyczajna
4) cząber ogrodowy	23) rezedy (<i>Reseda</i> spp.);	4) komonica zwyczajna
5) czyściec prosty	24) rukiew siewna	5) koniczyny (<i>Trifolium</i> spp.) bez koniczyny odstającej (<i>Trifolium patens</i> Schreb.);
6) dzielżan jesienny	25) serdecznik pospolity	6) lucerny
7) kłosowce	26) stulisz sztywny	7) nostrzyk biały
8) kocimiętka	27) szalwie (<i>Salvia</i> spp.) bez szalwi błyszczącej (<i>S. splendens</i> Sello);	8) rzodkiew oleista
9) kolendra siewna	28) szanta zwyczajna	9) słonecznik zwyczajny
10) kosmos pierzastolistny	29) śláz zygmarek	10) sparceta piaszkowa
11) krwawnica pospolita	30) ślázówka turyngska	11) sparceta siewna
12) lebiódka pospolita	31) świerzbica polna	12) wyka kosmata
13) lubczyk ogrodowy	32) trędownik bulwiasty	
14) łyśzczec wiechowaty	33) werbena krzaczasta	
15) marzymięta grzebieniasta (orzężiona)	34) wielosił błękitny	
16) mierznica czarna	35) wierzbówka koprzyca	
17) mikołajek płaskolistny	36) żeleźniak pospolity	
18) ogórecznik lekarski	37) żmijowiec grecki	
19) ostropest plamisty	38) żywokost lekarski	

II. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Ekoschemat obejmuje 8 praktyk (Tabela 2), które można ze sobą łączyć w określonej konfiguracji. Każdej praktyce przypisana jest określona ilość punktów.

Tabela 2

Lp.	Nazwa praktyki	Punkty
1.	Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	5
2.	Międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe	5
3.	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	
	a) wariant podstawowy	1
	b) wariant z wapnowaniem	3
4.	Zróżnicowana struktura upraw	3
5.	Wymieszanie obornika z glebą na GO w terminie 12 godzin od jego aplikacji	2
6.	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzgowo	3
7.	Uproszczone systemy uprawy	3
	Wymieszanie słomy z glebą	1

Praktyki w ramach ekoschematu objęte są systemem punktowym.

Wymagania w ramach ekoschematu

1. Chcąc otrzymać wsparcie finansowe w ramach tego ekoschematu należy uzyskać **minimalną liczbę punktów** dla gospodarstwa w odniesieniu do UR w gospodarstwie i ją zrealizować.

Wyliczenie minimalnej liczby punktów:

Powierzchnia użytków rolnych x 25% x 5 pkt. = Minimalna liczba punktów!

Liczbę punktów automatycznie wylicza aplikacja eWniosekPlus!

2. Praktyki możemy realizować na GO i TUZ.

Przykład: Gospodarstwo 15 ha GO.

15 ha GO x 25% x 5 pkt. = 18,75 pkt.

Minimalna liczba pkt., pozwalająca na realizację ekoschematu do tego trzeba dobrać praktyki pozwalające uzyskać **18,75 pkt.**

Oznacza, że gospodarstwo może zrealizować wybraną przez siebie praktykę na odpowiedniej powierzchni np.:

za 2 pkt. praktyka z obornikiem: 18,75 pkt. : 2 pkt. = **9,375 ha** lub

za 3 pkt. praktyka zróżnicowana struktura 18,75 pkt. : 3 pkt. = **6,25 ha** lub

2 wybrane przez siebie praktyki na tej samej powierzchni, np.:

zróżnicowana struktura 3 pkt. x 6,5 ha = 19,5 pkt.

wymieszanie obornika 2 pkt. x 6,5 ha = 13 pkt. łącznie 31,5 pkt.

1. Podstawa wyliczenia płatności za ekoschemat jest suma punktów uzyskana w ramach ekoschematu, uwzględniająca realizację praktyk nie więcej niż 2 praktyki do tej samej powierzchni, ich wartość punktową.
2. Liczba punktów zostanie wyliczona po wywiązaniu się z podjętego zobowiązania.
3. Nie wywiązanie się z części zobowiązania, skutkuje odjęciem punktów za niezrealizowane działania.
4. Jednemu punktowi przypisuje się wartość **ok.100 zł.**
5. Poszczególne praktyki opisano poniżej uwzględniając możliwość łączenia ich z innymi praktykami i ekoschematami na tej samej powierzchni.

Uwaga! Wszelkie dokumenty na potrzeby realizacji ekoschematów dotyczące oświadczeń, zabiegów agrotechnicznych, wykonania zdjęć aplikacją mobilną można pobrać ze strony ARiMR. Poniżej linki do tych stron:

1. Link do załączników/oświadczeń, które trzeba załączyć do e-wniosku

<https://www.gov.pl/web/arimr/platnosci-bezposrednie-i-przejsciowe-wsparcie-krajowe-w-roku-2025>

2. Link do rejestrów zabiegów

<https://www.gov.pl/web/arimr/rejestr-zabiegow-agrotechnicznych-wpr-2023-2027-2025>

3. Link do strony – aplikacja Mobilna ARiMR

<https://www.gov.pl/web/arimr/mobilna-arimr>

1. Praktyka–Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt (5 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Obsada **zwierząt trawożernych**⁴ w gospodarstwie to między **0,3-2 DJP/ha TUZ od 1 kwietnia do 30 września** (liczony każdy dzień).
2. Zakaz przyorywania TUZ w okresie realizacji ekoschematu.

Punkty przyznaje się do powierzchni TUZ położonych na obszarze Natura 2000 i poza obszarem Natura 2000, jeżeli w dniu złożenia wniosku o przyznanie płatności o użytki, te były położone poza obszarem Natura 2000, ale przy realizacji praktyki włączono je do obszaru Natura 2000.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni **z praktykami:**

- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- stosowanie płynnych nawozów naturalnych metody inne niż rozbryzgowa oraz
- **ekoschematem** retencjonowanie wody na TUZ.

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
 - zróżnicowana struktura upraw,
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji;
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą,
- **Integrowana Produkcja Roślin,**
- **Biologiczna uprawa oba warianty mśor i npm,**
- **Grunty wyłączone z produkcji,**
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

ARiMR ma obowiązek wezwać rolnika gdy nie złożył oświadczenia na potrzeby realizacji tej praktyki – dotyczy zwierząt: alpaka, daniel, jelen szlachetny, lama, osioł i muł.

⁴ Zwierzęta trawożerne – bydło domowe, bawoły domowe, kozy, owce, gęsi, muły, osły, konie, alpaki, lamy, jelenie szlachetne, danielle.

2. Międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe (5 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Utrzymywanie roślin w postaci:
 - **międzyplonów ozimych w mieszance** utworzonej z co najmniej **2 gatunków roślin** (Tabela 3), wysianej **od 1 lipca do 1 października** i utrzymywanej, **co najmniej do 15 lutego** kolejnego roku lub
 - **wsiewek roślin** bobowatych drobnonasiennych lub mieszanek z udziałem roślin bobowatych drobnonasiennych **w uprawie głównej⁵**, utrzymywanych do siewu kolejnej uprawy głównej lub przez minimum 8 tygodni od zbioru uprawy w plonie głównym.

Powierzchnie GO zadeklarowane do praktyki międzyplony ozime/siewki śródplonowe można też deklarować do realizacji normy GAEC 8.

Pamiętać, by w międzyplonach, w poszczególnych deklaracjach **wskazywać te same gatunki roślin**.

1. Dopuszcza się mulczowanie międzyplonu ozimego, **po 15 listopada**.
2. Zakaz stosowania środków ochrony roślin:
 - na międzyplony ozime – przez okres ich utrzymania,
 - w przypadku wsiewek śródplonowych – od zbioru uprawy głównej przez co najmniej 8 tygodni lub do wysiewu kolejnej uprawy głównej.

Tabela 3

Gatunki roślin w międzyplonie ozimym	
Zboża	Bobowate drobnonasienne
Oleiste	Bobowate grubonasienne
Pastewne	Miododajne
Nie stosujemy mieszanek złożonych wyłącznie ze zbóż	

⁵ Obowiązek złożenia oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym – termin 7 dni od zbioru tej uprawy.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- zróżnicowana struktura upraw;
- wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji⁶;
- stosowanie płynnych n. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa oraz **ekoschematami**:

- **Integrowana produkcja roślin,**
- **Biologiczna uprawa oba warianty mśor. i npm,**
- **Grunty wyłączone z produkcji** (po zakończeniu okresu realizacji ekoschematu – czyli po 31 lipca w sytuacji, kiedy są wykonywane pod uprawę główną w kolejnym roku),
- **Materiał siewny kategorii** elitarny lub kategorii kwalifikowany.

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godzin od jego aplikacji; **jeżeli** obornik, odchody drobiu z bezściółowego systemu ich utrzymywania lub produkt pofermentacyjny będą stosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu,
 - stosowanie naw. naturalnych płynnych metody inne niż rozbryzgowa, jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny będą zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu,
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą.
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji w okresie realizacji tego ekoschematu, czyli do dnia 31 lipca.**

⁶ Nawozów naturalnych nie stosujemy bezpośrednio przed siewem międzyplonu.

Realizując międzyplony w ramach praktyki można stosować formę jarą lub ozimą roślin tworzących mieszankę międzyplonu ozimego;
Obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych – formularz opracowany przez ARiMR lub inny dokument zawierający te same informacje, co w rejestrze.

3. Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia (3 pkt.)

Praktyka obejmuje dwa warianty

- a) wariant podstawowy (1 pkt.)
- b) wariant z wapnowaniem (3 pkt.).

Wymagania ogólne w ramach praktyki – oba warianty

1. Opracowanie planu nawożenia wszystkie GO,TUZ w gospodarstwie.
2. Analiza chemiczna gleby na zasobność w fosfor, potas i magnez oraz odczyn pH – wyniki są ważne przez 4 lata od dnia ich wykonania.
3. Przestrzeganie planu nawożenia określającego dawki składników pokarmowych N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania.
4. Prowadzenie rejestru zabiegów agrotechnicznych.
5. Plan nawożenia opracowujemy:
 - dla roślin jarych **w ciągu 25 dni, licząc od dnia w którym upływa termin złożenia wniosku o płatności bezpośrednie lub**
 - dla upraw ozimych **do 30 września danego roku** (wysiewanych w roku złożenia wniosku, jeśli nie sporządzono go wcześniej.)

Dokumenty obowiązkowe dla wariantu podstawowego (a) i z wapnowaniem (b):

- analiza gleby w zakresie P,K,Mg i pH,
- plan nawożenia i
- rejestr zabiegów agrotechnicznych.

Dla wariantu z wapnowaniem (b)

- wapnowanie gruntów o odczynie **poniżej lub równym pH 5,5**,
- imienny dokument zakupu nawozu wapniowego i jego ilości.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
- międzyplony oz./siewki śródplonowe;
- zróżnicowana struktura upraw;
- wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji;
- stosowanie płynnych n. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa;
- uproszczone systemy uprawy,
- wymieszanie słomy z glebą; oraz **ekoschematami**:
- **Obszary z roślinami miododajnymi** (tylko gdy plan nawozowy dotyczy rośliny uprawianej w plonie głównym w kolejnym roku),
- **Biologiczna uprawa oba warianty mśor i npm**,
- **Retencjonowanie wody na TUZ** (gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ),
- **Grunty wyłączone z produkcji** (tylko gdy plan nawozowy dotyczy rośliny uprawianej w plonie głównym w kolejnym roku),
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematem:

- **Obszary z roślinami miododajnymi**, jeżeli praktykę zrealizowano **przed dniem 31 sierpnia w roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności,
- **Rolnictwo węglowe** plan podstawowy łączenie obu wariantów,
- **Retencjonowanie wody na TUZ**, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ,
- Integrowana produkcja roślin,
- **Grunty wyłączone z produkcji** w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. **do dnia 31 lipca**.

Rolnik nie ma obowiązku składania oświadczenia w sprawie pozytywnej decyzji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o dofinansowaniu zakupu nawozu wapniowego.

4. Zróżnicowana struktura upraw (3 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Uprawa co najmniej **3 różnych upraw** na gruntach ornych (GO) w gospodarstwie, ale:
 - udział głównej uprawy w strukturze zasiewów **nie przekracza 65%**, a najmniejszej uprawy, nie może być **mniejszy niż 10%**,
 - **co najmniej 20%** w strukturze zasiewów to rośliny mające **pozytywny wpływ** na bilans glebowej materii organicznej (np. bobowate),
 - łącznie udział zbóż w strukturze zasiewów **nie przekracza 65%**,
 - udział upraw o **ujemnym wpływie** na bilans materii organicznej **nie przekracza 30%**,
 - wykaz roślin wpływających na bilans materii organicznej – **Załącznik 1**.

Uwaga! Uprawą dominującą nie mogą być rośliny: miododajne, interwencji bioróżnorodności na GO w ramach płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i grunty ugorowane.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji⁷;
- stosowanie płynnych n. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa,
- uproszczone systemy uprawy,
- wymieszanie słomy z glebą

Na tej samej powierzchni nie łączy się praktyk *Zróżnicowana struktura upraw z Wymieszaniem słomy z glebą* w przypadku rozdrobnienia lub wymieszania słomy rzepakowej z glebą po zbiorze rzepaku.

oraz **ekoschematami:**

⁷ Nawozów nie można stosować bezpośrednio przed międzyplonami.

- **Obszary z roślinami miododajnymi⁸,**
- **Integrowana produkcja roślin,**
- **Biologiczna uprawa oba warianty mśor. i npm,**
- **Grunty wyłączone z produkcji** (o ile powierzchnia działek zgłoszonych do tego ekoschematu **nie stanowi** powierzchni jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki),
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,** jeżeli obszary z roślinami miododajnymi są jedną z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktyką:** ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt,
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji,** jeśli powierzchnia działek zgłoszonych do tego ekoschematu **stanowi** powierzchnię jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki.

5. Wymieszanie obornika z glebą na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji (2 pkt).

Wymagania w ramach praktyki

1. Wymieszanie obornika, pomiotu ptasiego lub produktu pofermentacyjnego z glebą maksymalnie w ciągu 12 godzin po aplikacji na GO – uwzględnia się również te nawozy w formie granulatu.

Zmiana

Od 2025 roku rolnik nie składa oświadczenia o wykonaniu wymogu dla praktyki Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od jego aplikacji.

Dane w zakresie realizacji praktyki zaznacza w **eWnioskuPlus**.

- Uzupełnia się je w ramach danej działki rolnej gdzie stosuje obornik, dotyczy: terminu nawożenia, wykonania zabiegu oraz daty i godziny rozpoczęcia oraz zakończenia wymieszania obornika.

⁸ Obszar nie może być uprawą dominującą w strukturze.

- Na danej działce rolnej zgłoszonej dla praktyki, można też zaznaczyć potwierdzenie realizacji wykonania zdjęć geotagowanych (jeśli wykonano).
- Na podstawie wypełnionych danych i wysłaniu eWnioskuPlus, dane w zakresie praktyki będą dostępne w formie elektronicznej wniosku z dedykowanym i uzupełnionym (automatycznie) oświadczeniu o wykonaniu wymogu dla tej praktyki.

Wybór terminu nawożenia i zaznaczenia w eWnioskuPlus:

- W zakładce: **MAPA** dla ekoschematu E_OBR dostępny jest nowy panel ze sposobem realizacji ekoschematu i praktyki dotyczącej obornika.
- W przypadku realizacji tej praktyki na jesień, należy wypełniając wnioski wybierać termin: jesieni i zaznaczenie wykonania zabiegu w terminie późniejszym.
- Po realizacji wymogu jesienią dla tej praktyki, należy złożyć **ZMIANĘ DO WNIOSKU** i uzupełnić odpowiednie dane (jak wyżej) w zakresie realizacji.
- W przypadku nawożenia w terminie jesiennym **ZMIANĘ DO WNIOSKU wysłać do 7 listopada!**

Należy pamiętać o **Imiennym dokumencie w przypadku nabycia lub zakupu obornika** na potrzeby realizacji tej praktyki.

Prowadzenie ewidencji zabiegów agrotechnicznych nie jest wymagane na formularzu ARiMR, ale powinno być odnotowane chociażby w wyniku realizacji Programu działań czyli tzw. Programu azotanowego i ewidencji nawożenia.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
- zróżnicowana struktura upraw;
- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia oraz ekoschematami:
- **Integrowana produkcja roślin,**
- **Biologiczna uprawa oba warianty mśor. i npm,**
- **Grunty wyłączone z produkcji** (po zakończeniu realizacji ekoschematu, tj. po 31 lipca w sytuacji, kiedy są wykonywane pod uprawę główną w kolejnym roku),

- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi** z praktykami:
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - stosowanie płynnych n. naturalnych metody inne niż rozbryzgowo;
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą;

międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe jeżeli, odchody drobiu z bezściołowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu.

- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji** w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca.
 - ARiMR ma obowiązek wzywania rolnika, gdy nie złożył on oświadczenia/ zdjęcia geotagowanego na potrzeby realizacji tych praktyk.

6. Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo (3 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Zastosowanie płynnych nawozów naturalnych **lub produktu pofermentacyjnego** inną metodą niż rozbryzgowo na GO i TUZ.
2. Wymóg dotyczy każdorazowego wywożenia płynnych nawozów naturalnych na pole zgłoszone do ekoschematu w danym roku kalendarzowym.

Zmiana

Od 2025 roku rolnik nie składa oświadczenia o wykonaniu wymogu dla praktyki Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo,

Dane w zakresie realizacji praktyki zaznacza w **eWnioskuPlus**.

- Uzupełnia je w ramach danej działki rolnej, gdzie stosuje w nawożenie dotyczy: terminu nawożenia.
- Na danej działce rolnej zgłoszonej dla praktyki, można też zaznaczyć potwierdzenie realizacji wykonania zdjęć geotagowanych (jeśli wykonano).
- Na podstawie wypełnionych danych i wysłaniu eWnioskuPlus, dane w zakresie praktyki będą dostępne w formie elektronicznej wniosku z dedykowanym i uzupełnionym (automatycznie) oświadczeniu o wykonaniu wymogu dla tej praktyki.

Wybór terminu nawożenia i zaznaczenia w eWnioskuPlus:

W zakładce: **MAPA** dla ekoschematu E_PN dostępny jest nowy panel ze sposobem realizacji ekoschematu i praktyki dotyczącej aplikacji nawozu płynnego.

- W przypadku realizacji tej praktyki na jesień, należy wypełniając wniosek, wybierać termin: jesieni i zaznaczenie wykonania zabiegu w terminie późniejszym.
- Po realizacji wymogu jesienią dla tej praktyki, należy złożyć **ZMIANĘ DO WNIOSKU** i uzupełnić odpowiednie dane (jak wyżej) w zakresie realizacji.
- W przypadku nawożenia w terminie jesiennym **ZMIANĘ DO WNIOSKU wysłać do 7 listopada!**

Należy pamiętać o **Imiennym dokumencie w przypadku nabycia lub zakupu płynnego nawozu naturalnego** na potrzeby realizacji tej praktyki.

Prowadzenie ewidencji zabiegów agrotechnicznych nie jest wymagane na formularzu ARiMR, ale powinno być odnotowane chociażby w wyniku realizacji Programu działań czyli tzw. P. azotanowego i ewidencji nawożenia.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - międzyplony oz./siewki śródplonowe (jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny **nie będzie zastosowany bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu**);
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
 - zróżnicowana struktura upraw;
 - uproszczone systemy uprawy oraz **ekoschematami**:
- **Retencjonowanie wody na TUZ** (gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ),
 - **Integrowana produkcja roślin,**
 - **Biologiczna uprawa oba warianty mśor. i npm,**
 - **Grunty wyłączone z produkcji** (po zakończeniu okresu realizacji ekoschematu – czyli po 31 lipca w sytuacji, gdy są wykonywane pod uprawę główną w kolejnym roku),
 - **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji;
 - wymieszanie słomy z glebą,

międzyplony ozime lub siewki śródplonowe, jeżeli odchody drobiu z bezściołowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny mają być zastosowane bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu.

- **Grunty wyłączone z produkcji** w okresie realizacji tego ekoschematu, tj. do dnia 31 lipca,
- **Retencjonowanie wody na TUZ**, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ.

7. Uproszczone systemy uprawy (3 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Uprawa roślin prowadzona na gruntach ornych w formie uprawy bezorkowej konserwującej lub uprawy pasowej (strip – till):
 - zabiegi uprawowe wykonuje się, z odstępniem od uprawy płużnej **w zespole uprawek późniwnych i przedsiwnych**;
 - po zbiorze uprawy zostawia się na polu **całość resztek późniwnych** w formie mulczu;
 - praktyka **nie obejmuje uprawy zerowej i gruntów** z uprawą traw wieloletnich czy innych zielnych roślin pastewnych.

Dokumenty obowiązujące

- Ewidencja zabiegów agrotechnicznych – formularz ARIMR lub inny dokument zawierający informacje z rejestru.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- zróżnicowana struktura upraw;
- stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowania oraz **ekoschematami**:
- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Integrowana produkcja roślin,**
- **Biologiczna uprawa – oba warianty mśor. i npm,**
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Rolnictwo węglowe...** z praktykami:
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - międzyplony oz./siewki śródplonowe;
 - wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godz. od jego aplikacji;
 - wymieszanie słomy z glebą,
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji.**

! Wymagania dotyczą roku kalendarzowego składania wniosku.

8. Wymieszanie słomy z glebą (1 pkt.)

Wymagania w ramach praktyki

1. Rozdrobnienie i przyoranie lub wymieszanie **całej słomy** z glebą po zbiorze głównego plonu.
Słoma to pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche żdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyzny i strączyzny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych, w tym kukurydzy, oleistych i bobowatych, facelii, traw nasiennych oraz zbóż rzekomych, w tym gryki, szarłat i komosy.
2. Prowadzenie rejestru zabiegów agrotechnicznych.

Dokumenty obowiązujące:

- rejestr zabiegów agrotechnicznych – formularz ARiMR lub inny dokument zawierający informacje jak w rejestrze ARiMR.
- przechowywanie dokumentacji na potrzeby kontroli ARiMR.

! Praktykę można łączyć na tej samej powierzchni z praktykami:

- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
- zróżnicowana struktura upraw; oraz ekoschematami:

- **Integrowana produkcja roślin,**
- **Biologiczna uprawa – oba warianty mśor. i npm,**
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe...** z praktykami:
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
 - uproszczone systemy uprawy
 - wymieszanie obornika na GO w ciągu 12godz. od jego aplikacji;
 - stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa,
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji.**

Na tej samej powierzchni nie łączy się praktyk *Zróżnicowana struktura upraw z Wymieszaniem słomy z glebą* w przypadku rozdrobnienia lub wymieszania słomy rzepakowej z glebą po zbiorze rzepaku.

III. Integrowana produkcja roślin/ Zmiana

Wymagania w ramach ekoschematu

1. Prowadzenie uprawy w systemie jakości *Integrowana Produkcja* zgodnie z **metodyką Integrowanej Produkcji** dla tej uprawy.
2. Uprawa **pod nadzorem jednostki certyfikującej**.
3. Zachowanie wszystkich TUZ w gospodarstwie.
Od 2025 r. nie będą realizowane płatności do TUZ gdyż nie ma metodyki integrowanej produkcji do TUZ.

Producent roślin zainteresowany stosowaniem integrowanej produkcji roślin zgłasza **co roku** podmiotowi certyfikującemu:

- **do 30 dni przed siewem** albo **sadzeniem roślin**, a
- **do dnia 1 marca każdego dla roślin wieloletnich** zamiar prowadzenia uprawy w tym systemie – gatunek, odmianę rośliny, miejsce i powierzchnię uprawy.

Przystąpienie do systemu Integrowanej Produkcji Roślin:

1. **Ukończenie szkolenia z zakresu Integrowanej Produkcji Roślin**, wykaz podmiotów prowadzących szkolenia strona: <https://piorin.gov.pl/srodki-ochrony-roslin/rejstry>, Tabela 4.
2. Metodyki dla upraw na stronie PIORIN⁹, <https://www.gov.pl/web/piorin/metodyki-ip>
3. **Zapoznanie się** z wymaganiami, z list kontrolnych znajdujących się w metodyce uprawy na końcu opracowania. Wymagania dzielą się na **obligatoryjne** (wymagają udokumentowania w notatniku), **podstawowe, dodatkowe i zalecenia**.
4. **Zapoznanie się z Notatnikiem IP** w sprawie dokumentowania działań związanych z integrowaną produkcją roślin (*Dz. U. 2023 r. poz. 126, tekst jednolity poz. 2501*) udostępnionym pod adresem: <https://isap.sejm.gov.pl>
5. **Wybranie jednostki certyfikującej** – wykaz podmiotów certyfikujących poniżej lub na stronie: <https://www.gov.pl/web/piorin/integrowana-produkcja-roslin>

⁹PIORIN – Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Tabela 4

Jednostki certyfikujące	
PNG" Sp. z o.o.	http://certyfikacja.co/integrowanej_produkcji_roslin/
„QA Solutions Sp. z o.o.	http://www.qasolutions.pl/integrowana-produkcja-roslin
Kiwa COBICO Sp. z o.o	https://www.cobico.pl/integrowana_produkcja_roslin
Centrum Jakości Agroeko Sp. z o.o.	https://www.agroeko.com.pl/certyfikowane-obszary/integrowana-produkcja
TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	https://www.tuv.com/poland/pl/integrowana-produkcja-ro%C5%9Blin.html
BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	https://www.biocert.pl/integrowana-produkcja/
EKO GWARANCJA PTRE Sp. Z O. O.	https://ekogwarancja.pro/integrowana-produkcja/
Krajowe Centrum Badań I Certyfikacji „Gwarantowana Jakość” Sp. z o.o.	http://www.kcbic.pl/index.php/integrowana-produkcja-roslin-dokumenty/
ECO2 Sp. z o.o.	https://eco2cert.pl/integrowana-produkcja-roslin/
Polskie Centrum Badań I Certyfikacji Sp. Akcyjna	https://www.pcbc.gov.pl/
INTEGRA AGRO Sp. z o.o.	https://integra.agro.pl/
AGRO BIO TEST Sp. z o.o.	https://agrobiotest.pl/

Płatność przyznaje się do powierzchni upraw prowadzonych zgodnie z metodami integrowanej produkcji roślin (IPR).

Wykaz roślin, dla których opracowano metodyki IPR podano niżej.

Od 2025 r. zróżnicowano stawki dopłat dla poszczególnych grup roślin.

Tabela 5

Uprawy rolnicze

stawka ok. 146,07 €/ha od 2025 r.

Rośliny objęte metodyką integrowanej produkcji roślin		
Burak (cukrowy)	Kukurydza cukrowa	Żyto
Chmiel, Gryka	Kukurydza	Rzepak (ozimy)
Jęczmień (ozimy i jary)	Proso	Słonecznik
Jęczmień browarny (jary)	Pszenica (ozima i jara)	Soja

Tabela 6

Uprawy warzywne

stawka ok. 309,21 €/ha od 2025 r.

Rośliny objęte metodyką integrowanej produkcji roślin			
Brokuł	Dynia olbrzymia	Kapusta pekińska	Salata polowa
Burak ćwikła	Dynia piżmowa	Marchew	Salata pod osłoną
Cebula	Dynia oleista	Ogórek gruntowy	Ogórek pod osłoną
Cukinia	Fasola szparagowa	Fasola na suche nasiona	Seler korzeniowy Szparagi
Kabaczek	Kalafior	Papryka	Szpinak
Patison	Kapusta głowiasta		Ziemniak
Czosnek	Pomidor gruntowy	Pomidor pod osłonami	

Tabela 7

Uprawy sadownicze i jagodowe

stawka dla upraw sadowniczych: ok. 342,70 EUR/ha od 2025 r.

stawka dla upraw jagodowych: ok. 309,21 EUR/ha od 2025 r.

Rośliny objęte metodyką integrowanej produkcji roślin			
Upraw sadownicze		Uprawy jagodowe	
Brzoskwinia	Gruszka	Agrest, Aronia*	Porzeczka czerwona
Morela	Śliwka	Borówka wysoka	Truskawka
Czereśnia	Wiśnia	Jeżyna bezkolcowa	Winogrono w uprawie polowej
Jabłko		Malina	Porzeczka czarna

Certyfikat wydaje się na wniosek producenta roślin, na okres niezbędny do zbycia roślin, ale **nie dłużej niż na okres 12 miesięcy**.

6. **Zapoznanie się z formularzem zgłoszenia** upraw do systemu IP i załącznikiem do zgłoszenia udostępnianymi przez jednostkę certyfikującą.
7. **Prowadzenie notatnika IP** – wg czynności wymaganych metodyką IP.
8. **Otrzymanie zaświadczenia** o wpisie do rejestru producentów deklarujących zamiar stosowania zasad integrowanej produkcji roślin.
9. **Stosowanie środków ochrony roślin** zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin, z **listy** środków **dopuszczonych do stosowania w IP** https://w.w.agrofagi.com.pl/143,w_ykaz-srodkow-ochrony-roslin-dla-integrowanej-produkcji

! Ekoschemat można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematami:

- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi** z praktykami:
 - międzyplony oz./ wsiewki śródplonowe;
 - zróżnicowana struktura upraw;
 - wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godz. od jego aplikacji,
 - stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa;
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą,
- Biologiczna uprawa – wariant nawozowe produkty mikrobiologiczne.

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi,**
 - praktyka: opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia,
- **Biologiczna uprawa – wariant mikrobiologiczne środki ochrony roślin,**
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Grunty wyłączone z produkcji,**
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

! Płatności przyznawane są również, jeżeli małżonek rolnika prowadzi uprawy roślin zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin.

IV. Biologiczna uprawa / Zmiana

Wymagania w ramach ekoschematu:

1. Płatność przyznawana jest w ramach wariantów:

a) Mikrobiologiczne środki ochrony roślin (mśor);
b) Nawozowe produkty mikrobiologiczne (npm).	}	od 2025

Szacowane stawki: a. mśor – 89,89 €/ha

b. npm – 22,47 €/ha

2. Płatność przyznaje się do powierzchni:

- **upraw trwałych** lub
- **gruntów ornych** lub
- **zadrzewionej w systemie rolno-leśnym** (dotyczy tylko uprawy drzew owocowych na TUZ).

3. Należy:

- wykonać jeden zabieg ochrony roślin z zastosowaniem **zarejestrowanego mikrobiologicznego środka ochrony**, zgodnie z etykietą na opakowaniu.
- stosować środek mikrobiologiczny z rejestru środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- zastosować jeden **nawozowy produkt mikrobiologiczny (npm) z wykazu IUNG** wg instrukcji stosowania producenta.

!! Zakup nawozowego produktu mikrobiologicznego liczy się od 15 lipca roku poprzedzającego rok złożenia wniosku.

4. Zabieg chemicznym środkiem ochrony roślin jest dopuszczony, gdy eliminacja danego agrofaga za pomocą mikrobiologicznego środka okaże się nieskuteczna.

Nawozowe produkty mikrobiologiczne – produkty zawierające wyłącznie mikroorganizmy, w tym mikroorganizmy martwe lub nieaktywne, lub konsorcja tych mikroorganizmów oraz substancje stanowiące pożywkę dla tych mikroorganizmów i ich metabolity, a także nieszkodliwe substancje reszkowe z pożywek, które poprawiają aktywność biologiczną gleby lub stymulują procesy odżywiania roślin lub grzybów, a wyłącznym celem ich zastosowania jest poprawa efektywności wykorzystania składników pokarmowych przez rośliny lub grzyby, ich odporności na stres abiotyczny, ich cech jakościowych lub przyswajalności przez nie składników pokarmowych z form trudno dostępnych w glebie.

Dokumenty obowiązujące

- imienny dokument potwierdzający zakup
 - *mikrobiologicznego środka ochrony roślin* (nazwa, ilość) lub/i
 - *nawozowego produktu mikrobiologicznego* (nazwa, ilość)
- ewidencja zabiegów agrotechnicznych potwierdzająca wykonanie zabiegu
 - biologicznym środkiem ochrony roślin – **wariant a**
 - nawozowym produktem mikrobiologicznym – **wariant b**
 - na formularzu ARiMR, **lub**
- inny rejestr forma papierowa lub elektroniczna zawierająca informacje:
 - numer działki ewidencyjnej,
 - oznaczenie działki rolnej,
 - powierzchnię i rodzaj uprawy,
 - datę i rodzaj wykonanych zabiegów agrotechnicznych,
 - nazwę środka ochrony roślin i jego ilość – wariant a
 - nazwę nawozowego produktu mikrobiologicznego i jego
 - ilość – wariant b,
- dokumenty (dowód zakupu i ewidencję/rejestr) składamy w systemie teleinformatycznym do ARiMR lub kierownika biura powiatowego Agencji.

!! UWAGA termin dostarczenia dokumentów **do 15 września** w roku złożenia wniosku o przyznanie płatności.

Do wyszukiwania na stronie:

- Rejestr_zabiegów_agrotechnicznych_WPR
2023-2027_w_roku_2024.xls lub
<https://www.gov.pl/web/arimr/2024-rejestr-zabiegow-agrotechnicznych-wpr-2023-2027>
- lista środków mikrobiologicznych ochrony roślin:
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin---zastosowanie>

Ścieżka: Wyszukiwarka środków ochrony roślin (śor) – umożliwia wyszukiwanie śor po uprawach, agrofagach itp.

Należy używać filtrów „**Pokaż filtry**”

Wpisać w wybraną pustą rubrykę „**uprawa**” – nazwę

Wybrać z listy : „**nazwę grupy roślin**”

Potwierdzić : „**środek mikrobiologiczny**” – wybierając „**TAK**”

Wówczas wyświetli się lista mikrobiologicznych środków ochrony roślin.

- **lista nawozowych produktów mikrobiologicznych**
strona:

<https://www.iung.pl/informacje/oferta/badania-i-opiniowanie-nawozow/>

! Ekoschemat Biologiczna uprawa – zarówno

- wariant – mikrobiologiczne środki ochrony roślin
- wariant – nawozowe produkty mikrobiologiczne

można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematem:

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:

- międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
- opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia
- zróżnicowana struktura upraw;
- wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godz. od jego aplikacji,
- stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa,
- uproszczone systemy uprawy;
- wymieszanie słomy z glebą,

- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**
- **Można realizować cały ekoschemat Biologiczna uprawa włączając 2 warianty w ramach tego ekoschematu.**

!! Natomiast Ekoschemat Biologiczna uprawa – zarówno

- wariant – mikrobiologiczne środki ochrony roślin
- wariant – nawozowe produkty mikrobiologiczne
nie można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematem:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktyką:**
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt,
- **Retencjonowanie wody na TUZ**
- **Grunty wyłączone z produkcji.**

Dodatkowo Ekoschemat Biologiczna uprawa – tylko

- wariant – mikrobiologiczne środki ochrony roślin **nie można łączyć z ekoschematem Integrowana Produkcja roślin.**

V. Retencjonowanie wody na TUZ / Zmiana

Wymagania w ramach ekoschematu

1. Wsparcie obejmuje zalane lub podtopione działki z TUZ, przy czym zalanie lub podtopienie rozumiane są jako stan wysycenia profilu glebowego wodą na poziomie przynajmniej **80% przez co najmniej 12 następujących po sobie dni, w okresie od dnia 1 maja do dnia 30 września**.
2. Wsparcie dotyczy działek rolnych, gdzie realizuje się:
 - a) zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PROW 2014-2020 w ramach pakietów przyrodniczych związanych z zachowaniem **cennych siedlisk przyrodniczych i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków** (bez war. Murawy) **lub**
 - b) zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne PS WPR **2023-2027...- zachowanie cennych siedlisk i siedlisk zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 lub Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000**.
 - c) interwencje **Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023-2027** lub
 - d) ekoschemat Rolnictwo węglowe... - praktyka **Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt**, lub
 - e) normę GAEC 2 dotyczącą gruntów objętych ochroną torfowisk i obszarów podmokłych.
3. **Warunek** zalania lub podtopienia TUZ jest spełniony, jeżeli ARiMR otrzyma takie potwierdzenie od IUNG-PIB¹⁰ na podstawie danych satelitarnych **do dnia 10 października**.

Dokumenty obowiązujące

- Informacje o gruntach podtopionych i zalanych do ARiMR przekazuje IUNG. Uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem "W" interwencji.

¹⁰ IUNG-PIB - Instytut Uprawy i Nawożenia w Puławach - Państwowy Instytut Badawczy

! Ekoschemat można łączyć na tej samej powierzchni z **ekoschematami:**

- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - ekstensywne użytkowanie TUZ (uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem "W" interwencji);
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia (gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ);
 - stosowanie płynnych naw. naturalnych inne metody niż rozbryzgowa (gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ).

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary roślin miododajnych,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
 - zróżnicowana struktura upraw;
 - wymieszanie obornika na GO w ciągu 12 godz. od jego aplikacji; uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą;
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ;
 - stosowanie naw. naturalnych płynnych metody inne niż rozbryzgowa, gdy TUZ nie spełnia warunku ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na TUZ.
- **Biologiczna uprawa – oba warianty** war. mśor i npm,
- **Integrowana Produkcja Roślin,**
- **Grunty wyłączone z produkcji**
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany.**

VI. Grunty wyłączone z produkcji / Zmiana

Wymagania w ramach ekoschematu:

Płatność przyznawana jest za:

- wyłączenie gruntów ornych (GO) z produkcji – nie więcej niż 4% powierzchni GO w gospodarstwie lub
- GO wyłączone z produkcji **z nowo utworzonymi** nieprodukcyjnymi elementami krajobrazu,
- zakaz produkcji **od 1 stycznia do 31 lipca** danego roku, w tym koszenia, wypasu, stosowanie ś.o.r. i nawozów.

! Planowana stawka w obu przypadkach – ok. 126,52 €/ha.

Od 2025 roku można uzyskać płatność do gruntów ugorowanych, na których **utworzy się nowe elementy krajobrazu**, jak:

- **żywoploty lub pasy gruntów zadrzewionych**, nie stanowiące części lasu, płatność maksymalnie do **10 m szerokości** danego żywoplotu lub pasa;
- **zadrzewienia liniowe**, nie stanowiące części lasu;
- **pojedyncze drzewa** – nie więcej niż **150 sztuk na ha**;
- **zagajniki śródpolne**, nie stanowią części lasu, obejmują drzewa lub krzewy, o powierzchni nie większej niż **0,5 ha**;
- **rowy**, w tym otwarte ciekі wodne do nawadniania lub odwadniania, bez rowów wykonanych z betonu, płatność do nie więcej niż **10 m szerokości** danego rowu;
- **oczka wodne, inne niż zbiorniki z betonu lub tworzywa sztuczne**, o maksymalnej powierzchni 1 ha, płatność do nie więcej niż **0,5 ha** danego oczka; natomiast, gdy oczko wodne otacza roślinność nadbrzeżna, do powierzchni oczka wodnego wlicza się obszar z tą roślinnością, lub
- **miedze śródpolne lub strefy buforowe** - szerokość nie mniejsza niż **1 m**, płatność do nie więcej niż **20 m szerokości** danej miedzy lub danej strefy.

Utworzenie nieprodukcyjnego elementu krajobrazu należy wykonać w okresie **od 1 stycznia do 31 lipca**.

! Ekoschemat można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematami:

- Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:
 - międzyplony oz./wsiewki śródplonowe (po realizacji ekoschematu, **po 31 VII**);
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia (tylko gdy plan nawozowy dotyczy rośliny uprawianej w plonie głównym w kolejnym roku);
 - zróżnicowana struktura upraw (o ile powierzchnia działek zgłoszonych w ramach tego ekoschematu nie stanowi powierzchni jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki);
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji (po realizacji ekoschematu, **po 31 lipca**);
 - stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa (po realizacji ekoschematu, **po 31 lipca**)

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt;
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą;
 - międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, a w zakresie międzyplonów, w okresie realizacji tego ekoschematu, czyli **do 31 lipca**;
 - zróżnicowana struktura upraw, gdy powierzchnia działek zgłoszonych w ramach tego ekoschematu stanowi powierzchnię jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki;
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia w okresie realizacji tego ekoschematu, czyli **do 31 lipca**;
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godz. od jego aplikacji w okresie realizacji tego ekoschematu, **do 31 lipca**;
 - stosowanie naw. naturalnych płynnych metoda inna niż rozbryzgowa w okresie realizacji tego ekoschematu, **do 31 lipca**;
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Integrowana Produkcja Roślin,**
- **Biologiczna uprawa** – war. mikrobiologiczne środki ochrony roślin,
- **Biologiczna uprawa** – war. nawozowe produkty mikrobiologiczne,
- **Materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany.**

VII. Materiał siewny kategorii elitarny lub materiał siewny kategorii kwalifikowany / Nowy

Wymagania w ramach ekoschematu:

- Płatność przyznawana jest:
 - do materiału siewnego :
 - kategorii elitarny lub
 - kategorii kwalifikowany i
 - do powierzchni gruntów ornych:
- a) obsianie co najmniej **25% powierzchni GO** w gospodarstwie w odniesieniu do **nie więcej niż 300 ha** materiałem siewnym kategorii elitarny lub kategorii kwalifikowany **zbóż, roślin strączkowych, ziemniaków lub kukurydzy, rzepaku, buraków cukrowych i b. pastewnych,**
- b) **płatność** przyznaje się do powierzchni obsianej **materiałem** siewnym kategorii **elitarny lub kwalifikowany zboż, roślin strączkowych lub ziemniaków,**
- c) ilość wysiewu **nie mniejsza niż w Załączniku 2** na podstawie rozporządzenia MRiRW z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie minimalnej ilości materiału siewnego, jaka powinna być użyta do obsiania lub obsadzenia 1 ha powierzchni gruntów ornych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1799 i Dz. U. z 2022 r. poz. 999),
- d) na tej samej obsianej powierzchni materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany, należy **realizować dodatkowo jeden z ekoschematów, Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi lub Biologiczna uprawa** lub międzyplon **ścierniskowy lub ozimy.**
- !! Powierzchnia, na której realizowany jest dodatkowy ekoschemat/ praktyka/wariant nie wlicza się do limitu powierzchni 300 ha, ale wlicza się do limitu łączenia nie więcej niż 2 płatności na jednej powierzchni.**
- e) dostarczenie do ARiMR **w 25 dni od dnia,** w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności, **dokumentów potwierdzających zastosowanie materiału siewnego** kategorii elitarny lub kwalifikowany **w ilości,** jaka ma być użyta do **obsiania** lub obsadzenia **1 ha powierzchni GO.**

! Dokument – np. faktura zakupu lub potwierdzenie wydania z magazynu materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, z datą nabycia nie wcześniejszą niż 15 lipca roku poprzedzającego rok złożenia wniosku i z ilością na 1 ha.

Warunki:

- równolegle rolnik **nie może złożyć wniosku** o przyznanie płatności w ramach **pomocy de minimis** z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, lub ekologicznego materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany,
- płatności nie są do upraw przeznaczonych na przedplon lub poplon.

Szacowane stawki płatności:

- Zboża: 26,74 EUR/ha,
 - Rośliny strączkowe: 43,37 EUR/ha,
 - Ziemniaki: 112,13 EUR/ha.

! Ekoschemat można łączyć na tej samej powierzchni z ekoschematami:

- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktykami:**
 - międzyplony oz./wsiewki śródplonowe;
 - opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia;
 - zróżnicowana struktura upraw;
 - wymieszanie obornika na GO w 12 godzin od jego aplikacji;
 - stosowanie płynnych naw. naturalnych metody inne niż rozbryzgowa;
 - uproszczone systemy uprawy;
 - wymieszanie słomy z glebą,
- **Biologiczna uprawa:**
 - wariant mikrobiologiczne środki ochrony roślin,
 - wariant nawozowe produkty mikrobiologiczne.

! Natomiast nie można łączyć z ekoschematami:

- **Obszary z roślinami miododajnymi,**
- **Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi z praktyką,**
 - ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt,
- **Retencjonowanie wody na TUZ,**
- **Integrowana Produkcja Roślin,**
- **Grunty wyłączone z produkcji.**

Stawki dla ekoschematów obszarowych przyjęto rozporządzeniem MRiRW w sprawie stawek płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska za 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1517)

Rodzaj płatności w ramach ekoschematów obszarowych	Ilość pkt./ 1 ha powierzchni obszaru zatwierdzonego do wsparcia w 2024 r [pkt/ha]	Stawki w 2024 r.	
		[zł/pkt]	[zł/ha]
Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi			
Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	5	87,02	435,10
Międyzplony ozime lub wsiewki śródpłonowe	5	87,02	435,10
Opracowanie i przestrzeganie pl. nawożenia - wariant podstawowy	1	87,02	87,02
Opracowanie i przestrzeganie pl. nawożenia - wariant z wapnowaniem	3	87,02	261,06
Zróżnicowana struktu- ra upraw	3	87,02	225,01
Wymieszanie obornika na GO w 12 godzin od jego aplikacji	2	87,02	174,04
Stosowanie naw. natural- alnych płynnych metody inne niż rozbryzgowe	3	87,02	261,06
Uprozczone systemy uprawy	3	87,02	251,94
Wymieszanie słomy z glebą	1	87,02	134,60
Obszary z roślinami miododajnym			898,66
Integrowana produkcja roślin			818,92
Biologiczna uprawa			300,06
Retencjonowanie wody na TUZ			244,57
Grunty wyłączone z produkcji			422,34

Rośliny wpływające na bilans materii organicznej

Wykaz roślin wpływających na bilans materii organicznej	
<i>Dz.U z 2023 r. poz. 493, Załącznik nr 5</i>	
Zboża	Pszenice: j. i oz., jęczmień j. i oz., żyto j. i oz., przenżyto, owies, mieszanka zbożowa.
Negatywny	Buraki: cukrowy, ćwikłowy, liściowy, pastewny; marchew pastewna, cykoria pastewna, rzepa ścierniskowa, salsefia, por, seler korzeniowy, ziemniak, topinambur, brukiew, dynia, cukinia, kabaczek, patison, brokuł włoski, jarmuż, kalafior, kapusty: brukselska, głowiasta, pastewna, włoska, chińska, pekińska; arbuz, melon, bakłażan, ogórek, pomidor, p. skórzasty.
Pozytywny	Fasola, groch, lędwian, łubiny, seradela uprawna, soczewica, soja zwyczajna, miesz. bobowatych na ziarno i na zielonkę, bobik, bób, wyki, koniczyny, nostrzyk, mieszanka bobowate drobnonasienne, mieszanka jednoroczna traw i traw j. z bobowatymi drobnonasieniowymi, trawy w siewie czystym na nasiona, mieszanka wieloletnia traw i traw w. z bobowatymi drobnonasieniowymi, rukiew wodna, ślázówka ogrodowa i turyngska, babka lancetowata, bylica estragon, dziurawiec zwyczajny, hyzop lekarski, jeżówka purpurowa, krwawnik pospolity, lawenda wąskolistna, lebidoka (oregano) pospolita, lubczyk ogrodowy, melisa lekarska, mięty: kędzierzawa, pieprzowa, długolistna, okrągłolistna, mniszek lekarski, rumian rzymski (szlachetny), ruta zwyczajna, serdecznik pospolity, szalwia lekarska, szanta zwyczajna, żeńszeń prawdziwy, komonica błotna i zwyczajna, lucerna chmielowa, lucerny: mieszańcowa, sierpowata, siewna, poziomka, truskawka, rutwica lekarska, esparceta siewna, sparceta piaszkowa, mieszanka bobowato-gorczykowa oraz mieszanka bobowato-słonecznikowa, mieszanka bobowata ze zbożami na zielonkę.

**Minimalna ilość materiału siewnego do siania lub obsadzenia 1 ha
powierzchni gruntów ornych Dz.U. z 2015 poz. 1799; 2022 poz. 999**

Lp.	Minimalna ilość materiału siewnego	Ilość lub obsada 1 ha
1.	Odmiany populacyjne pszenicy zwyczajnej	150 kg
2.	odmiany mieszańcowe pszenicy zwyczajnej	70 kg lub 1,7 jedn.siewnej
3.	pszenica twarda	150 kg
3a	pszenica orkisz	200 kg
4.	odmiany populacyjne żyta	90 kg lub 2 jedn. siewne
5.	odmiany syntetyczne żyta	80 kg
6.	odmiany mieszańcowe żyta	60 kg lub 1,7 jedn. siewnej
7.	odmiany populacyjne jęczmienia	130 kg
8.	odmiany mieszańcowe jęczmienia	90 kg lub 2 jedn. siewne
9.	pszenżyto	150 kg
10.	owies zwyczajny	150 kg
11.	owies nagi	120 kg
12.	owies szorstki	80 kg
13.	łubin (żółty, wąskolistny lub biały)	150 kg
14.	groch siewny	200 kg
15.	bobik	270 kg
16.	wyka siewnej	80 kg
17.	soja	120
18.	ziemniak	2000 kg
19.	mieszkanki zbożowe lub m. pastewne sporządzone z materiału siewnego odm. roślin zbożowych lub pastewnych z pkt. 1–3 i 4–17 oraz mieszkanki zbożowe lub miesz. pastewne sporządzone z mate- riału siewnego gat. roślin zboż. lub pastewnych w pkt. 1–17	140 kg
20.	mieszkanki zbożowe z materiału siewnego odmian pszenicy orkisz	200 kg

verte

Łączenie ekoschematów na tej samej działce

Płatności / interwencje		Obszary z roślinami miododajnymi	Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi					
			Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Międzyplony ozime / Wsiewki śródplonowe	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Zróżnicowana struktura upraw	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzyżowo
		1	2	3	4	5	6	7
Obszary z roślinami miododajnymi			Nie	Nie	Tak ¹⁾	Tak ²⁾	Nie	Nie
Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi	Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Nie		Nie	Tak	Nie	Nie	Tak
	Międzyplony ozime / Wsiewki śródplonowe	Nie	Nie		Tak	Tak	Tak ³⁾	Tak ⁴⁾
	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Tak ¹⁾	Tak	Tak		Tak	Tak	Tak
	Zróżnicowana struktura upraw	Tak ²⁾	Nie	Tak	Tak		Tak	Tak
	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji	Nie	Nie	Tak ³⁾	Tak	Tak		Nie
	Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzyżowo	Nie	Tak	Tak ⁴⁾	Tak	Tak	Nie	
	Uproszczone systemy uprawy	Tak	Nie	Nie	Tak	Tak	Nie	Tak
	Wymieszanie słomy z gleb	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	Nie	Nie
Retencjonowanie wody na TUZ		Nie	W	Nie	Tak ⁵⁾	Nie	Nie	Tak ⁵⁾
Integrowana produkcja roślin		Nie	Nie	Tak	Nie	Tak	Tak	Tak
Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin		Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne		Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Grunty wyłączone z produkcji		Nie	Nie	Tak ⁷⁾	Tak ¹⁾	Tak ⁸⁾	Tak ⁷⁾	Tak ⁷⁾
Materiał siewny elitarny lub materiał siewny kwalifikowany		Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
Rolnictwo ekologiczne (PS WPR 2023-2027)		Nie	Nie	Tak ⁶⁾	Tak	Tak	Tak	Tak

Źródło: MRiRW – Departament Płatności Bezpośrednich, 2023 r.

Legenda:

Tak – można łączyć interwencje na jednej działce rolnej**Nie** – nie ma możliwości ubiegania się o te interwencje w odniesieniu do jednej działki rolnej**W** – uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem „W” interwencji stanowi warunek ubiegania się o ekoschemat Retencjonowanie wody na TUZ (z wyjątkiem wariantu Murawy w ramach RSK)

1) Tak, ale tylko gdy plan nawozowy dotyczy rośliny, która będzie uprawą w plonie głównym w kolejnym roku

2) Tak, ale obszary z roślinami miododajnymi nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

Uproszczone systemy uprawy	Wymieszanie słomy z glebą	Retencjonowanie wody na TUZ	Integrowana produkcja roślin	Biologiczna uprawa - Wariant Mikrobiologiczne środki ochrony roślin	Biologiczna uprawa - Wariant Nawozowe produkty mikrobiologiczne	Grunty wyłączone z produkcji	Materiał siewny elitarny lub materiał siewny kwalifikowany
8	9	10	11	12	13	14	15
Tak	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak ⁷⁾	Tak
Tak	Tak	Tak ⁵⁾	Nie	Tak	Tak	Tak ¹⁾	Tak
Tak	Tak	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak ⁸⁾	Tak
Nie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak ⁷⁾	Tak
Tak	Nie	Tak ⁵⁾	Tak	Tak	Tak	Tak ⁷⁾	Tak
	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak
Nie		Nie	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak
Nie	Nie		Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Tak	Nie		Nie	Tak	Nie	Nie
Tak	Tak	Nie	Nie		Tak	Nie	Tak
Tak	Tak	Nie	Tak	Tak		Nie	Tak
Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie		Nie
Tak	Tak	Nie	Nie	Tak	Tak	Nie	
Nie	Tak	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak

- 3) Tak, jeżeli obornik, odchody drobiu z bezściółowego systemu utrzymywania zwierząt gospodarskich lub produkt pofermentacyjny nie będzie zastosowany bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu
- 4) Tak, jeżeli nawóz lub produkt pofermentacyjny nie będzie zastosowany bezpośrednio przed wysiewem międzyplonu
- 5) Tak, gdy TUZ spełnia warunek ubiegania się o płatność do retencjonowania wody na trwałych użytkach zielonych
- 6) Tak, ale z wyłączeniem upraw rolnictwa ekologicznego na zielony nawóz
- 7) Tak, ale po zakończeniu okresu realizacji ekoschematu – czyli po 31 lipca w sytuacji kiedy są wykonywane pod uprawę główną w kolejnym roku. W przypadku praktyki międzyplonu ozieme lub wsiewki śródplonowe - dotyczy tylko międzyplonów.
- 8) Tak, o ile powierzchnia działek zgłoszonych w ramach tego ekoschematu nie stanowi powierzchni jednej z trzech upraw o największej powierzchni w ramach tej praktyki

Łączenie ekoschematów z interwencjami rolnictwa ekologicznego i rolnictwa rolnośrodowiskowego na tej samej działce.

Interwencje / Warianty / Pakiety	Obszary z roślinami miododajnymi	Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi				
		Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Międzyplony ozime / Wsiewki śródplonowe	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia	Zróżnicowana struktura upraw	Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji
	1	2	3	4	5	6
Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Zachowanie sadow tradycyjnych odmian drzew owocowych	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak
Wariant Wieloletnie pasy kwietne	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak ⁹⁾	Nie
Wariant Ogródki bioróżnorodności	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak ¹⁰⁾	Tak
RŚK PROW 2014-2020. Pak. 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak.5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
RŚK PROW 2014-2020. Pak.1. Rolnictwo zrównoważone	Tak ¹¹⁾	Nie	Tak ¹²⁾	Tak ¹²⁾	Tak ¹²⁾	Tak ¹²⁾

Źródło: MRiRW – Departament Płatności Bezpośrednich, 2023 r.

Legenda:

Tak - można łączyć interwencje na jednej działce rolnej

Nie - nie ma możliwości ubiegania się o te interwencje w odniesieniu do jednej działki rolnej

W - uczestnictwo w co najmniej jednej z oznaczonych symbolem „W” interwencji stanowi warunek ubiegania się o ekoschemat Retencjonowanie wody na TUZ (z wyjątkiem wariantu Murawy w ramach RŚK)

9) Tak, ale wieloletnie pasy kwietne nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

10) Tak, ale Ogródki bioróżnorodności nie mogą stanowić jednej z trzech największych upraw w ramach praktyki Zróżnicowana struktura upraw

11) Tak, ale Obszary z roślinami miododajnymi nie mogą stanowić jednej z czterech największych upraw w ramach pakietu 1 Rolnictwo zrównoważone

Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbrzygowo	Uproszczone systemy uprawy	Wymieszanie słomy z glebą	Retencjonowanie wody na TUZ	Integrowana produkcja roślin	Biologiczna uprawa	Wariant BU Nawozowe produkty mikrobiologiczne	Grunty wyłączone z produkcji	Materiał siewny elitarny lub materiał siewny kwalifikowany
7	8	9	10	11	12	13	14	15
Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie
Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak
Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak	Nie	Nie
Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Nie	Nie	W	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Tak	Tak	Tak ¹²⁾	Nie	Tak ¹²⁾	Tak	Tak	Nie	Tak

12) Tak, ale tylko na gruntach ornych dodanych do gospodarstwa w trakcie realizacji zobowiązania w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone.
Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020

ISBN 978-83-66823-37-2

